

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતેની ગુજરાત ઉચ્ચ ન્યાયાલયમાં

આર/ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૫૯૦/ ૨૦૧૩

મંજૂરી અને સહી માટે: એસડી./-

માનનીય ન્યાયાધીશશ્રી વિપુલ એમ. પંચોલી

અને

માનનીય ન્યાયાધીશશ્રી રાજેન્દ્ર એમ. સરીન

૧.	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે?	હા
૨.	શું આ ચુકાદો રિપોર્ટરને સોંપવો કે નહીં ?	હા
૩.	શું ન્યાયમૂર્તિશ્રી ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશના સંદર્ભમાં	ના

	કાયદાનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સામેલ છે?	
--	------------------------------------	--

=====

પીનટુ સોમાભાઈ બારીયા
વિરુદ્ધ
ગુજરાત રાજ્ય

=====

ઉપસ્થીતી:—

એપીલકર્તા નં. ૧ માટે શ્રી પ્રતીક બી. બારોટ (૩૭૧૧)

શ્રી એચ. કે. પટેલ, સરકારી વકીલ – સામાવાળા/પ્રતિવાદીઓ નંબર ૧ માટે

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયાધીશશ્રી વિપુલ એમ. પંચોલી

અને

માનનીય ન્યાયાધીશશ્રી રાજેન્દ્ર એમ. સરીન

તારીખ ૨૨/૦૬/૨૦૨૨

મૌખિક ચુકાદો

(ધ્વારા:—માનનીય ન્યાયાધીશશ્રી વિપુલ એમ. પંચોલી)

૧. આ સેશન્સ કેસ નં. ૧૦૦/૨૦૧૨ માં વિ. એડિશનલ સેશન્સ જજ, પંચમહાલ એ ટ ગોધરા દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ ચુકાદા અને હુકમ, તારીખ: ૨૮.૦૨.૨૦૧૩ ને પડકારતી અપીલકર્તા-ગુનેગાર દ્વારા કરવામાં આવેલ અપીલ છે, જેમાં અપીલકર્તાને આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવીને આજીવન કેદની સજા અને રૂ. ૧૦,૦૦૦/- નો દંડ અને દંડ ન ભરે તો વધુ ત્રણ મહિનાની સાદી કેદની સજા તેમજ આઈપીસીની કલમ ૨૦૧ હેઠળના ગુના માટે પણ દોષિત ઠેરવીને એક વર્ષની કેદની સજા અને રૂ. ૧,૦૦૦/- નો દંડ અને દંડ ન ભરે તો વધુ એક મહિનાની સાદી કેદની સજા ફટકારવામાં આવી છે. જો કે, આવો હુકમ કરતી વખતે ટ્રાયલ કોર્ટે અન્ય બે સહ-આરોપીઓને નિર્દોષ છોડી મૂક્યા હતા.

૨. પ્રોસિક્યુશનના કેસની ટૂંકમાં હકીકત નીચે મુજબ છે;

મૂળ ફરિયાદી-સમરતબેન છત્રભાઈ બારીઆએ વર્તમાન અપીલકર્તા વિરુદ્ધ ફરિયાદ નોંધાવી હતી, જેમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે ફરિયાદી મરણજનાર છત્રભાઈની પ્રથમ પત્ની છે અને આક્ષેપિત ગુનાની તારીખથી આશરે ત્રણ વર્ષ પહેલાં, મરણજનાર છત્રભાઈએ તેમની જ્ઞાતિના રીત-રિવાજ મુજબ લલિતાબેન નામની સ્ત્રી સાથે લગ્ન કર્યા હતા, કારણ કે ફરિયાદી ગર્ભધારણ કરવા માટે અસમર્થ હતા.

૨.૧ બીજા લગ્નથી લલિતાબેને એક બાળકીને જન્મ આવ્યો હતો. જો કે, આક્ષેપિત ગુનાની તારીખથી આશરે છ દિવસ પહેલાં, મરણજનાર-છત્રભાઈની બીજી પત્ની એટલે કે લલિતાબેન, મરણજનાર-છત્રભાઈ અને તેમની વચ્ચે થયેલા ઝઘડાના કારણે પોતાનું ઘર છોડીને મુડા-ની-કાપડી ખાતેના તેમના પિયરે જતી રહી હતી.

૨.૨ ફરિયાદમાં વધુમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે, ૨૪.૧૨.૨૦૧૧ ના રોજ સાંજના આશરે ૦૬:૦૦ વાગ્યે, મરણજનાર-છત્રભાઈની બીજી પત્ની-લલિતાનો પિતરાઈ ભાઈ એટલે કે વર્તમાન અપીલકર્તા, મરણજનારના ઘરે મોટરસાઈકલ પર આવ્યો હતો. તે સમયે ફરિયાદીના કાકી બુનીબેન ત્યાં હાજર હતા. થોડી વાતચીત કર્યા પછી, અપીલકર્તા અને મરણજનાર અપીલકર્તાની મોટરસાઈકલ પર ગામમાં ગયા હતા અને થોડા સમય પછી ફરી ઘરે પાછા આવ્યા હતા.

૨.૩ ઘરે પાછા ફર્યા પછી, અપીલકર્તાએ મરણજનાર-છત્રભાઈને કહ્યું કે જો તેઓ તેની સાથે એટલે કે અપીલકર્તા સાથે આવશે, તો તે છત્રભાઈ અને તેની બીજી પત્ની લલિતાબેન વચ્ચેના વિવાદનો ઉકેલ લાવી દેશે. શરૂઆતમાં, મરણજનાર-છત્રભાઈએ અપીલકર્તા સાથે જવાની ના પાડી હતી. જો કે,

પાછળથી, અપીલકર્તા તરફથી સતત વિનંતી કરવાના કારણે, મરણજનાર-છત્રભાઈ અપીલકર્તા સાથે જવા સંમત થયા હતા અને મોડી સાંજે, આશરે ૦૮:૦૦ વાગ્યે, મરણજનાર-છત્રભાઈ મુડા-ની-કાપડી ગામે જવા માટે અપીલકર્તા સાથે તેની મોટરસાઈકલ પર પોતાના ઘરેથી નીકળ્યા હતા.

૨.૪ એફઆઈઆરમાં વધુમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે, મરણજનાર-છત્રભાઈ બીજા દિવસની સાંજ સુધી પણ ઘરે પરત ન ફરતાં, જુદી જુદી જગ્યાએ શોધખોળ કરવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ, મૂળ ફરિયાદી રાજગઢ પોલીસ સ્ટેશને ગયા હતા અને મરણજનાર-છત્રભાઈ ગુમ થયા અંગેની લેખિત અરજી આપી હતી.

૨.૫ ત્યારબાદ, એવું જણાય છે કે પોલીસે મૂળ ફરિયાદીને જાણ કરી હતી કે એક સાક્ષી, એટલે કે લક્ષ્મણ બારીઆ, જે બળતણ એકઠા કરવા માટે જંગલમાં ગયો હતો, તેણે તેમને જાણ કરી હતી કે છત્રભાઈની ડેડ-બોડી દેડકા ડુંગર નજીક પડેલી છે. તેથી, રાજગઢ પોલીસે ભારતીય દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦ (હવેથી ‘આઈપીસી’) ની કલમ ૩૦૨, ૨૦૧, ૩૪ વગેરે હેઠળ એફઆઈઆર નોંધ કરી હતી.

૨.૬ એફઆઈઆર નોંધાયા બાદ પોલીસે તપાસ હાથ ધરી હતી અને તે પૂર્ણ થતાં વિ. મેજિસ્ટ્રેટની કોર્ટ સમક્ષ વર્તમાન અપીલકર્તા અને અન્ય બે વ્યક્તિઓ વિરુદ્ધ ચાર્જશીટ ફાઈલ કરી હતી. જો કે, આ કેસ માત્ર સેશન્સ કોર્ટ દ્વારા ચલાવી

શકાય તેવો હોવાથી, તે સેશન્સ કોર્ટમાં કમિટ કરવામાં આવ્યો હતો અને તેને સેશન્સ કેસ નં. ૧૦૦/૨૦૧૨ તરીકે નોંધવામાં આવ્યો હતો.

૨.૭ ટ્રાયલ દરમિયાન, પ્રોસિક્યુશને નીચે મુજબના સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી;

મૌખિક પુરાવા

સાક્ષી નંબર	આંક નંબર	સાક્ષીનું નામ
પી.ડબલ્યુ. નં. ૧	આંક-૧૦	સોમાભાઈ છગનભાઈ બારીઆ
પી.ડબલ્યુ. નં. ૨	આંક-૧૬	ભલાભાઈ હાથીભા પરમાર
પી.ડબલ્યુ. નં. ૩	આંક-૩૩	વિજયસિંહ મોહનસિંહ ચૌહાણ
પી.ડબલ્યુ. નં. ૪	આંક-૩૪	અરવિંદસિંહ ભૈરવસિંહ બારીઆ
પી.ડબલ્યુ. નં. ૫	આંક-૩૫	પારસભાઈ માંગીલાલ પટેલ
પી.ડબલ્યુ. નં. ૬	આંક-૩૮	લક્ષ્મણભાઈ આમરાભાઈ બારીઆ
પી.ડબલ્યુ. નં. ૭	આંક-૩૯	બુનીબેન આમરાભાઈ બારીઆ
પી.ડબલ્યુ. નં. ૮	આંક-૪૦	ડોલાભાઈ રૂપસિંહભાઈ બારીઆ
પી.ડબલ્યુ. નં. ૯	આંક-૪૩	સમરતબેન છત્રભાઈ બારીઆ
પી.ડબલ્યુ. નં. ૧૦	આંક-૪૫	પર્વતસિંહ ચંદ્રસિંહ સોલંકી

પી.ડબલ્યુ. નં. ૧૧	આંક-૪૬	શાંતિલાલ રામાભાઈ પટેલ
પી.ડબલ્યુ. નં. ૧૨	આંક-૫૧	હરિભાઈ લિંબાભાઈ સંગાડા

૨.૮ મૌખિક પુરાવા ઉપરાંત, પ્રોસિક્યુશને નીચે મુજબના દસ્તાવેજ પુરાવા પણ રજૂ કર્યા હતા;

દસ્તાવેજ પુરાવા

ક્રમ નં.	આંક નંબર	વિગત
૧	આંક-૪૭	સૂચિપત્ર (ઇન્ડેક્સ)
૨	આંક-૪૪	સમરતબેન છત્રભાઈ બારીઆએ આપેલી ફરિયાદ
૩	આંક-૧૨	ગુનાની જગ્યાનું પંચનામું
૪	આંક-૪૮	પ્રાથમિક અહેવાલ
૫	આંક-૧૧	ઇન્કવેસ્ટ પંચનામું
૬	આંક-૪૯	ઇન્કવેસ્ટ અહેવાલ
૭	આંક-૨૦	ડેડ-બોડી પરથી મળી આવેલા કપડાં કબજે કર્યાનું પંચનામું
૮	આંક-૨૧	મુદ્દામાલ લેખો કબજે કર્યાનું પંચનામું
૯	આંક-૫૦	વૈજ્ઞાનિક અધિકારીનો પ્રાથમિક અહેવાલ
૧૦	આંક-૪૩	મુદ્દામાલ લેખો કબજે કર્યાનું પંચનામું

૧૧	આંક-૩૬	છત્રભાઈની પી.એમ. નોટ (પોસ્ટ-મોર્ટમ)
૧૨	આંક-૩૭	મરણ પ્રમાણપત્ર
૧૩	આંક-૫૨	પીએસઆઈ દ્વારા લખવામાં આવેલ ફોરવર્ડિંગ લેટર
૧૪	આંક-૫૩	ઓથોરિટી લેટર સાથે ડિસ્પેચ નોટ
૧૫	આંક-૫૪	ડેપ્યુટી ડિરેક્ટર, એફએસએલને મુદ્દામાલ સોંપ્યાની આપેલી પહોંચ
૧૬	આંક-૫૫	એફએસએલ અધિકારી દ્વારા લખાયેલ પત્ર
૧૭	આંક-૫૬	એફએસએલ અહેવાલ
૧૮	આંક (પેન્ડિંગ)	સીરોલોજી અહેવાલ

૨.૯ ટ્રાયલ પૂરી થતાં, સેશન્સ કોર્ટે સીઆરપીસી, ૧૯૭૩ (ટૂંકમાં, ‘કોડ’) ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ અપીલકર્તાનું વધુ નિવેદન નોંધ્યું હતું, જેમાં તેણે તેને પૂછવામાં આવેલા તમામ પ્રશ્નોના જવાબો નકારાત્મક આપ્યા હતા.

૨.૧૦ ત્યારબાદ, સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટે ઉપર પેરા-૧ માં ઉલ્લેખ કર્યા મુજબ, અપીલકર્તાને દોષિત ઠેરવીને સજા ફટકારતો તારીખ ૨૮.૦૨.૨૦૧૩ નો ચુકાદો અને હુકમ પસાર કર્યો હતો.

૨.૧૧ ઉપરોક્ત ચુકાદા અને હુકમથી નારાજ અને અસંતુષ્ટ થઈને,

અપીલકર્તાએ વર્તમાન અપીલ કરી છે.

૩. અપીલકર્તા તરફે વિ. વકીલ શ્રી બારોટ અને સામાવાળા-રાજ્ય તરફે વિ. એપીપી શ્રી પટેલને સાંભળ્યા.

૪. વિ. વકીલ શ્રી બારોટે પ્રોસિક્યુશનના સાક્ષીઓ દ્વારા આપવામાં આવેલી જુબાનીઓનો સંદર્ભ આપ્યો અને રજૂઆત કરી કે આંક-૧૦ થી તપાસવામાં આવેલા પી.ડબલ્યુ.-૧, સોમાભાઈ છગનભાઈ બારીઆ, જેઓ પંચનામા આંક-૧૧ અને ગુનાની જગ્યાના પંચનામા આંક-૧૨ ના પંચ સાક્ષી છે, તેઓ હોસ્ટાઈલ થયા હતા અને પ્રોસિક્યુશનના કેસને સમર્થન આપ્યું ન હતું.

૪.૧ વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અન્ય સાક્ષી, પી.ડબલ્યુ.-૨, એટલે કે ભલાભાઈ હાથીભાઈ પરમાર, જેઓ મરણજનાર-છત્રભાઈના કપડાં કબ્જે કર્યાના પંચનામા આંક-૨૦ અને ગુનો કરવામાં ઉપયોગમાં લેવાયેલ હોવાનું કહેવાયેલા હથિયાર અને વર્તમાન-અપીલકર્તાની મોટરસાઈકલના શોધ પંચનામા આંક-૨૧ ના પંચ સાક્ષી હતા, તેમને પણ હોસ્ટાઈલ જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા અને તેમણે પ્રોસિક્યુશનના કેસને સમર્થન આપ્યું ન હતું.

જ.૨ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે, તેવી જ રીતે, પી.ડબલ્યુ.-૪, અરવિંદસિંહ ભૈરવસિંહ બારીઆ, જેઓ શોધ પંચનામા આંક-૨૧ ના બીજા પંચ સાક્ષી હતા, તેમને પણ હોસ્ટાઈલ જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા અને તેમણે પણ પ્રોસિક્યુશનના કેસને સમર્થન આપ્યું ન હતું.

જ.૩ વિ. વકીલ શ્રી બારોટે આમ રજૂઆત કરી કે, ગુનો કરવામાં ઉપયોગમાં લેવાયેલ હોવાનું કહેવાયેલા હથિયારના શોધ પંચનામા આંક-૨૧ ને સાબિત કરવામાં પ્રોસિક્યુશન સંપૂર્ણપણે નિષ્ફળ ગયું હતું અને તેમ છતાં ટ્રાયલ કોર્ટે શોધ પંચનામા આંક-૨૧ પર વિશ્વાસ મૂક્યો અને અપીલકર્તાને દોષિત ઠેરવ્યા અને તે રીતે ગંભીર ભૂલ કરી છે.

જ.૪ વિ. વકીલ શ્રી બારોટે રજૂઆત કરી કે પ્રોસિક્યુશનના કેસ મુજબ, વર્તમાન-અપીલકર્તા મરણજનાર-છત્રભાઈ સાથે છેલ્લે ત્યારે જોવા મળ્યા હતા જ્યારે તેઓ બંને ૨૪.૧૨.૨૦૧૧ ના રોજ સાંજના આશરે ૦૮:૦૦ વાગ્યે મરણજનાર-છત્રભાઈના ઘરેથી નીકળ્યા હતા, અને આ વાર્તાના સમર્થનમાં પ્રોસિક્યુશને ત્રણ સાક્ષીઓ એટલે કે પી.ડબલ્યુ.-૭- બુનીબેન આમરાભાઈ બારીઆ (આંક-૩૯), પી.ડબલ્યુ.-૮-ડોલાભાઈ રૂપસિંહભાઈ બારીઆ (આંક-૪૦) અને પી.ડબલ્યુ.-૯-સમરતબેન છત્રભાઈ બારીઆ (આંક-

૪૩), જેઓ મરણજનાર-છત્રભાઈના પ્રથમ પત્ની પણ થાય છે, તેમની તપાસ કરી હતી.

૪.૪.૧ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે, જો કે આ ત્રણ સાક્ષીઓએ ‘છેલ્લે સાથે જોયાની’ વાર્તા સંબંધે પ્રોસિક્યુશનના કેસને સમર્થન આપ્યું હતું, છતાં પ્રોસિક્યુશન આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનો કરવા માટે અપીલકર્તાના ભાગે રહેલો હેતુ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયું હતું. તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે, પ્રોસિક્યુશન હેતુ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયેલ હોવાથી, ટ્રાયલ કોર્ટ વર્તમાન-અપીલકર્તાને શંકાનો લાભ આપવો જોઈતો હતો.

૪.૫ વિ. વકીલ શ્રી બારોટે રજૂઆત કરી કે પ્રોસિક્યુશન આંક-૪૬ થી પી.ડબલ્યુ.-૧૧ તરીકે તપાસવામાં આવેલા તપાસ અમલદાર-શાંતિલાલ રામાભાઈ પટેલની જુબાની દ્વારા પણ શોધ પંચનામું આંક-૨૧ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયું છે.

૪.૬ જ્યાં સુધી લેખો કબજે કરવા અંગેનો સંબંધ છે, એટલે કે ગુનો કરવામાં ઉપયોગમાં લેવાયેલ હોવાનું કહેવાયેલ હથિયાર, તે અંગે એવી રજૂઆત કરવામાં

આવી હતી કે પી.ડબલ્યુ.-૨ અને પી.ડબલ્યુ.-૪ એ પ્રોસિક્યુશનના કેસને સમર્થન આપ્યું ન હતું અને તેથી પ્રોસિક્યુશન દ્વારા તેમને હોસ્ટાઈલ જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા.

૪.૬.૧ તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે પંચનામા આંક-૨૧ ની વિગતો તપાસ અમલદાર-પી.ડબલ્યુ.-૧૧ ની જુબાની દ્વારા સાબિત કરવાની જરૂર હતી અને વર્તમાન કેસમાં તેમ કરવામાં આવ્યું ન હોવાથી, ટ્રાયલ કોર્ટે વર્તમાન-અપીલકર્તાને દોષિત ઠેરવવામાં ગંભીર ભૂલ કરી છે.

૪.૬.૨ એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે જ્યાં સુધી શોધ પંચનામા આંક-૨૧ ની વિગતો તપાસ અમલદારની જુબાની દ્વારા સ્વતંત્ર રીતે સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી તે પંચનામું સાબિત થયેલું માની શકાય નહીં અને તેથી, સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટે શોધ પંચનામા આંક-૨૧ પર વિશ્વાસ મૂકીને ભૂલ કરી છે.

૪.૭ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે પ્રોસિક્યુશને આંક-૪૬ થી પી.ડબલ્યુ.-૧૧ તરીકે તપાસ અમલદાર-શાંતિલાલ રામાભાઈ પટેલની તપાસ કરી હતી. જો કે, સદર સાક્ષીએ શોધ પંચનામું આંક-૨૧ યોગ્ય રીતે સાબિત કર્યું ન હતું અને તેથી, તેના પર વિશ્વાસ મૂકીને ટ્રાયલ કોર્ટે ગંભીર ભૂલ કરી છે.

૪.૮ વિ. વકીલ શ્રી બારોટે રજૂઆત કરી કે જ્યાં સુધી આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનો કરવા માટે અપીલકર્તા-આરોપીના ભાગે રહેલા હેતુનો સંબંધ છે; પ્રોસિક્યુશન તેને સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયું છે.

૪.૮.૧ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે, પ્રોસિક્યુશનના કેસ મુજબ, મરણજનારને તેમની બીજી પત્ની લલિતાબેન સાથે સૌહાર્દપૂર્ણ સંબંધો ન હતા અને તેથી, લલિતાબેનના પિતરાઈ ભાઈ થતા વર્તમાન-અપીલકર્તાએ મરણજનારને તેમની સાથે આવવા કહ્યું હતું જેથી મરણજનાર-છત્રભાઈ અને તેમની બીજી પત્ની લલિતાબેન વચ્ચેના વિવાદોનો ઉકેલ લાવી શકાય. જો કે, પ્રોસિક્યુશને મરણજનાર-છત્રભાઈની બીજી પત્ની લલિતાબેનની તપાસ કરી ન હતી.

૪.૯ આ તબક્કે, વિ. વકીલ શ્રી બારોટે રજૂઆત કરી કે મરણજનાર-છત્રભાઈના પ્રથમ પત્ની એટલે કે પી.ડબલ્યુ.-૧-સમરતબેન પોતે જ પોતાની ઉલટતપાસ દરમિયાન જણાવ્યું હતું કે મરણજનાર-છત્રભાઈ અને તેમની બીજી પત્ની લલિતાબેનનું વૈવાહિક જીવન સૌહાર્દપૂર્ણ હતું. આમ, અપીલકર્તા માટે આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર આક્ષેપિત ગુનો કરવાનું કોઈ કારણ ન હતું.

જ.૧૦ વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે, પ્રોસિક્યુશનના કેસ મુજબ, તલવાર પર લોહીના ડાઘા મળી આવ્યા હતા, જે વર્તમાન અપીલકર્તાના બતાવ્યા મુજબ શોધી કાઢવામાં આવી હોવાનું કહેવાય છે. જો કે, પ્રોસિક્યુશન એ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયું હતું કે મરણજનાર-છત્રભાઈનું બ્લડ ગ્રુપ ‘ઓ’ હતું. આમ, જ્યારે મરણજનારનું બ્લડ ગ્રુપ નકી કરવામાં આવ્યું ન હતું, ત્યારે સીરોલોજી અહેવાલના આધારે એવું અનુમાન લગાવી શકાય નહીં કે મુદ્દામાલ તલવાર પર મળી આવેલું લોહી મરણજનાર-છત્રભાઈનું જ હતું.

જ.૧૧ વિ. વકીલ શ્રી બારોટે વધુમાં રજૂઆત કરી કે ભારતીય પુરાવા અધિનિયમ, ૧૮૭૨ (ટૂંકમાં, ‘એવિડન્સ એક્ટ’) ની કલમ ૧૦૧ મુજબ, કેસને વાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવાની જવાબદારી પ્રોસિક્યુશનની છે અને ત્યારબાદ જ, પ્રોસિક્યુશનના કેસને ખંડિત કરવા માટે, એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૧૦૬ હેઠળ જોગવાઈ કર્યા મુજબ, જવાબદારી આરોપી પર આવે છે અને પ્રોસિક્યુશન સદર બોજ મુક્ત કરવામાં નિષ્ફળ ગયું છે. તેથી, ટ્રાયલ કોર્ટે એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૧૦૬ પર વિશ્વાસ મૂકવો જોઈતો ન હતો.

જ.૧૨ વિ. વકીલ શ્રી બારોટે રજૂઆત કરી કે વર્તમાન કેસ માત્ર સાંયોગીક પુરાવા

પર આધારિત છે અને એ સારી રીતે સ્થાપિત થયેલું છે કે જ્યાં સુધી પ્રોસિક્યુશન ઘટનાઓ અથવા સંજોગોની કડીને વ્યક્તિગત રીતે અને નિર્ણાયક રીતે સાબિત કરવામાં સફળ ન થાય ત્યાં સુધી આરોપીને દોષિત ઠેરવી શકાય નહીં.

જ.૧૨.૧ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે, વર્તમાન કેસમાં, વ્યક્તિગત અને ગ્રાહ્ય પુરાવા રજૂ કરીને કોઈ સમર્થન દર્શાવવામાં આવ્યું નથી અને પ્રોસિક્યુશન સંજોગોની કડી સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયું છે અને તેથી, ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલી વર્તમાન અપીલકર્તાની દોષસિદ્ધિ કાયદાની નજરમાં ટકી શકે તેમ નથી.

જ.૧૩ વિ. વકીલ શ્રી બારોટે, પોતાની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, સર્વોચ્ચ અદાલત તેમજ આ કોર્ટના નીચે મુજબના ચુકાદાઓ પર વિશ્વાસ મૂક્યો હતો;

(૧) ‘અંજન કુમાર શર્મા વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ આસામ’, (૨૦૧૭)

૧૪ એસસીસી ૩૫૯;

(૨) ‘રવિ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ કર્ણાટક’, (૨૦૧૮) ૧૬ એસસીસી

૧૦૨;

(૩) ‘રીના હજારિકા વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ આસામ’, (૨૦૧૯) ૩

એસસીસી ૨૮૯;

- (૪) ‘બલવાન સિંહ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ છત્તીસગઢ અને અન્ય વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ છત્તીસગઢ’, (૨૦૧૯) ૭ એસસીસી ૭૮૧;
- (૫) ‘મહેશ્વર તિગ્ગા વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ ઝારખંડ’, (૨૦૨૦) ૧૦ એસસીસી ૧૦૮;
- (૬) ‘શૈલેન્દ્ર રાજદેવ પાસવાન અને અન્ય વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ ગુજરાત અને અન્ય’, (૨૦૨૦) ૧૪ એસસીસી ૭૫૦;
- (૭) ‘રમેશભાઈ હજારભાઈ છાછીયા વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ ગુજરાત’, ૨૦૧૨ (૩) જીએલઆર ૨૨૫૦;

૫. બીજી તરફ, વિ. એપીપી શ્રી પટેલે આ અપીલનો સખત વિરોધ કર્યો હતો અને પ્રોસિક્યુશનના સાક્ષીઓ દ્વારા આપવામાં આવેલી જુલાનીઓનો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને એફઆઈઆર, શોધ પંચનામું, મરણજનારના પીએમ અહેવાલનો પણ સંદર્ભ આપ્યો હતો અને રજૂઆત કરી હતી કે પ્રોસિક્યુશને અપીલકર્તા વિરુદ્ધનો કેસ વાજબી શંકાથી પર સાબિત કર્યો છે.

૫.૧ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આ સાંયોગીક પુરાવાનો કેસ છે, જ્યાં, પ્રોસિક્યુશને આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર આક્ષેપિત ગુનો કરવા માટે અપીલકર્તાના ભાગે રહેલા હેતુને સફળતાપૂર્વક સાબિત કર્યો છે, અને

તપાસ અમલદાર એવા પી.ડબલ્યુ.-૧૧, શાંતિલાલ રામાભાઈ પટેલના પુરાવા દ્વારા શોધ પંચનામું આંક-૨૧ યોગ્ય રીતે સાબિત કરીને તેને પણ સાબિત કર્યું છે અને તેથી, અપીલકર્તાને દોષિત ઠેરવવામાં ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા કોઈ ભૂલ કરવામાં આવી નથી.

પ.૨ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે પ્રોસિક્યુશને ત્રણ સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી, એટલે કે (૧) બુનીબેન આમરાભાઈ બારીઆ (આંક-૩૯), (૨) પી.ડબલ્યુ.-૮-ડોલાભાઈ રૂપસિંહભાઈ બારીઆ (આંક-૪૦) અને (૩) પી.ડબલ્યુ.-૯-સમરતબેન છત્રભાઈ બારીઆ (આંક-૪૩), એટલે કે મરણજનાર-છત્રભાઈના પ્રથમ પત્ની અને મૂળ ફરિયાદી, અને આ સાક્ષીઓના પુરાવા પરથી સ્પષ્ટપણે સાબિત થાય છે કે મરણજનાર અપીલકર્તાની સાથે છેલ્લે જીવિત જોવામાં આવ્યા હતા અને તે રીતે, પ્રોસિક્યુશને કેસને વાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવાનો બોજ મુક્ત કર્યો છે.

પ.૩ વિ. એપીપી શ્રી પટેલે આંક-૩૫ થી તપાસવામાં આવેલા મેડિકલ ઓફિસર પી.ડબલ્યુ.-૫-પારસભાઈ માંગીલાલ પટેલના પુરાવાનો પણ સંદર્ભ આપ્યો હતો અને રજૂઆત કરી હતી કે છત્રભાઈની ડેડ-બોડી પર સાત ઈજાઓ મળી આવી હતી અને તેમાંથી ઈજા નં. ૧ અને ૨, મેડિકલ અભિપ્રાય મુજબ,

અપીલકર્તાના બતાવ્યા મુજબ શોધી કાઢવામાં આવેલી તલવાર વડે થઈ શકે તેમ હતી. તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટે દોષસિદ્ધિનો ચુકાદો અને હુકમ પસાર કરવામાં કોઈ ભૂલ કરી નથી.

૫.૪ તેથી, એવી વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે આ કોર્ટ આ અપીલ ગ્રાહ્ય રાખે નહીં અને તેને ફગાવી દેવામાં આવે.

૬. અમે પક્ષકારોના વિ. વકીલોને સાંભળ્યા છે અને સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ રેકૉર્ડ પર રજૂ કરવામાં આવેલા મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી સાહિત્યનું પણ અવલોકન કર્યું છે.

૬.૧ રેકૉર્ડના અવલોકન પરથી માલૂમ પડે છે કે વર્તમાન અપીલકર્તા સહિત ત્રણ આરોપીઓ સામે આઈપીસીની કલમ ૩૦૨, ૨૦૧, ૩૪ વગેરે હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે તોહમતનામું ઘડવામાં આવ્યું હતું.

૬.૨ અમે એ પણ નોંધીએ છીએ કે, આંક-૨ થી ઘડવામાં આવેલા તોહમતનામામાં મૂળ આરોપી નં. ૨ અને ૩ ના સંદર્ભ સિવાય, પ્રશ્નવાળા ગુનામાં તેમની સંડોવણી દર્શાવવા માટે પ્રોસિક્યુશન દ્વારા રેકૉર્ડ પર રજૂ કરાયેલ અન્ય કોઈ સ્વતંત્ર સાહિત્ય કે પુરાવા નથી. આંક-૨ થી ઘડવામાં આવેલા

તોહમતનામામાં મૂળ આરોપી નં. ૨ અને ૩ વિરુદ્ધ કશું મળી આવ્યું નથી અને તેમને કોઈ ચોક્કસ કૃત્ય કે ભૂમિકા માટે જવાબદાર ગણાવ્યા નથી. તેથી, ટ્રાયલ કોર્ટે મૂળ આરોપી નં. ૨ અને ૩ ને નિર્દોષ છોડી મૂક્યા અને વર્તમાન અપીલકર્તાને આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે દોષિત ઠેરવ્યા.

૬.૩ પી.ડબલ્યુ.-૭, પી.ડબલ્યુ.-૮ અને પી.ડબલ્યુ.-૯ દ્વારા આપવામાં આવેલી જુબાનીઓના અવલોકન પરથી માલૂમ પડે છે કે અપીલકર્તા આરોપી ૨૪.૧૨.૨૦૧૧ ના રોજ સાંજના આશરે ૦૬:૦૦ વાગ્યે મરણજનારના ઘરે આવ્યો હતો, અને ત્યારબાદ, અપીલકર્તા અને મરણજનાર-છત્રભાઈ આશરે ૦૮:૦૦ વાગ્યે તેની મોટરસાઈકલ પર નીકળ્યા હતા અને ત્યારબાદ, મરણજનાર ઘરે પરત ફર્યા ન હતા અને તેમની ડેડ-બોડી ૨૬.૧૨.૨૦૧૧ ના રોજ સાંજના આશરે ૦૪:૦૦ વાગ્યે લક્ષ્મણભાઈ બારીઆ નામના વ્યક્તિને મળી આવી હતી, જેમણે તે અંગે પોલીસને જાણ કરી હતી.

૬.૩.૧ આમ, પી.ડબલ્યુ. નં. ૭, ૮ અને ૯ ના પુરાવા પરથી, પ્રોસિક્યુશને ‘છેલ્લે સાથે જોયાની’ થિયરી સાબિત કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે. જો કે, છત્રભાઈની ડેડ-બોડીનું પીએમ કરનાર મેડિકલ ઓફિસર પી.ડબલ્યુ.-૫ ની જુબાની

મુજબ, મરણજનારનું મૃત્યુ પોસ્ટ મોર્ટમના સમયથી આશરે ૩૦ કલાક પહેલાં થયું હતું. જો આપણે મૃત્યુના સમયની ગણતરી કરીએ, તો તે ૨૬.૧૨.૨૦૧૧ ના રોજ પરોઢિયાના ૦૩:૦૦ વાગ્યાથી ૦૪:૦૦ વાગ્યાનો આવે છે. પી.ડબલ્યુ. નં. ૭, ૮ અને ૯ ના પુરાવા મુજબ, મરણજનાર છેલ્લે ૨૪.૧૨.૨૦૧૧ ના રોજ રાત્રિના આશરે ૦૮:૦૦ વાગ્યે જીવિત જોવા મળ્યા હતા, આમ, એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૧૦૧ હેઠળ જોગવાઈ કર્યા મુજબ, મરણજનાર-છત્રભાઈ ૨૬.૧૨.૨૦૧૧ ના રોજ પરોઢિયાના ૦૩:૦૦ વાગ્યાથી ૦૪:૦૦ વાગ્યા સુધી અપીલકર્તા સાથે હતા તે સાબિત કરવાની જવાબદારી પ્રોસિક્યુશન પર હતી.

૬.૪ આ તબક્કે, ‘અંજન કુમાર શર્મા’ (સુપ્રા) માં સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાનો સંદર્ભ આપવો લાભદાયી રહેશે, જેમાં, સમાન પ્રકારના કેસમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા- ૧૩, ૧૬ અને ૨૧ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું અને ઠરાવ્યું હતું;

“૧૩. સ્વીકાર્યપણે, આ સાંયોગીક પુરાવાનો કેસ છે. આ કોર્ટ દ્વારા નક્કી કરાયેલા સાંયોગીક પુરાવાના કેસોના ન્યાયનિર્ણયમાં ધ્યાને લેવાના પરિબળો આ મુજબ છે:

(૧) જે સંજોગોમાંથી દોષિત હોવાનું તારણ કાઢવાનું હોય તે

સંપૂર્ણપણે સ્થાપિત થવા જોઈએ. સંબંધિત સંજોગો ‘સ્થાપિત થવા જ જોઈએ’ અથવા ‘થવા જોઈએ’ અને ‘સ્થાપિત થઈ શકે છે’ એવા ન હોવા જોઈએ;

(૨) આ રીતે સ્થાપિત થયેલી હકીકતો માત્ર આરોપીના દોષની ધારણા સાથે જ સુસંગત હોવી જોઈએ, એટલે કે, આરોપી દોષિત છે તે સિવાય અન્ય કોઈ ધારણા પર તેને સમજાવી શકાય તેમ ન હોવી જોઈએ;

(૩) સંજોગો નિર્ણાયક પ્રકૃતિ અને વલણ ધરાવતા હોવા જોઈએ;

(૪) તેઓ સાબિત થવાના હોય તે સિવાયની દરેક શક્ય ધારણાને બાકાત કરતા હોવા જોઈએ; અને

(૫) પુરાવાની કડી એટલી પૂર્ણ હોવી જોઈએ કે જે આરોપીની નિર્દોષતા સાથે સુસંગત તારણ માટે કોઈ વાજબી આધાર ન છોડે અને દર્શાવે કે તમામ માનવીય સંભાવનાઓમાં આ કૃત્ય આરોપી દ્વારા જ કરવામાં આવ્યું હોવું જોઈએ.

XXX

XXX

XXX

૧૬. એ સ્થાપિત કાયદો છે કે અદાલત દ્વારા કાઢવામાં આવેલા તારણો સ્થાપિત હકીકતોના આધારે હોવા જોઈએ નહીં કે અટકળોના આધારે. (જુઓ: સુજીત નિશ્વાસ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ

આસામ, (૨૦૧૩) ૧૨ એસસીસી ૪૦૬ ૧૩-૧૮) હાઈકોર્ટ
 દ્વારા કાઢવામાં આવેલું તારણ કે મૃત્યુ ૨૮.૧૨.૧૯૯૨ ના રોજ
 પોસ્ટ મોર્ટમ અહેવાલમાં દર્શાવ્યા મુજબ ૪૮ કલાકના
 સમયગાળામાં થયું હતું તે યોગ્ય નથી. પોસ્ટ મોર્ટમ પરીક્ષણ
 ૩૦.૧૨.૧૯૯૨ ના રોજ બપોરે ૧૨:૦૦ વાગ્યે કરવામાં આવ્યું હતું
 અને પી.ડબલ્યુ.-૧૧ દ્વારા અભિપ્રાય આપવામાં આવ્યો હતો કે
 મૃત્યુ પોસ્ટ મોર્ટમ પરીક્ષણના સમયથી ૨૪ થી ૪૮ કલાક પહેલાં
 થયું હતું. જો સમયને વધુમાં વધુ ૪૮ કલાક સુધી ખેંચવામાં આવે
 તો પણ, મૃત્યુ ૨૮.૧૨.૧૯૯૨ ના રોજ બપોરે ૧૨:૦૦ વાગ્યા
 પછી થયું હતું. મરણજનાર ૨૭.૧૨.૧૯૯૨ ના રોજ રાત્રે ૮:૦૦
 વાગ્યા સુધી આરોપી સાથે હતા. હાઈકોર્ટ દ્વારા કાઢવામાં આવેલું
 એ તારણ કે આરોપીઓએ ૨૮.૧૨.૧૯૯૨ ના રોજ રાત્રિના સમયે
 મરણજનારની હત્યા કરી હતી અને મૃતદેહને રેલવે ટ્રેક પર ફેંકી
 દીધો હતો તે કોઈ સાબિત થયેલી હકીકતોના આધારે નથી. ટ્રાયલ
 કોર્ટ એ ઠરાવવામાં સાચી છે કે મરણજનાર ૨૮.૧૨.૧૯૯૨ ના
 રોજ બપોરે ૧૨:૦૦ વાગ્યા પછી આરોપી સાથે હતા તે દર્શાવવા
 માટે રેકૉર્ડ પર કોઈ પુરાવા નથી.

XXX

XXX

XXX

૨૧. ઉપરના પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે એવા કેસમાં જ્યાં અન્ય

કડીઓ સંતોષકારક રીતે બનાવવામાં આવી હોય અને સંજોગો આરોપીના દોષ તરફ ઈશારો કરતા હોય, તો છેલ્લે સાથે જોયાનો સંજોગ અને ખુલાસાનો અભાવ એક વધારાની કડી પૂરી પાડશે જે કડીને પૂર્ણ કરે છે. અન્ય સંજોગોની સાબિતીના અભાવે, માત્ર છેલ્લે સાથે જોયાનો સંજોગ અને સંતોષકારક ખુલાસાનો અભાવ દોષસિદ્ધિનો આધાર બનાવી શકાય નહીં. શ્રી વેંકટરામણી દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા આ મુદ્દા પરના અન્ય ચુકાદાઓ અલગ વલણ અપનાવતા નથી અને તેથી, તેનો ઉલ્લેખ કરવાની જરૂર નથી. તેમણે પોતાના આ સબમિશનના સમર્થનમાં આ કોર્ટના સ્ટેટ ઓફ ગોવા વિરુદ્ધ સંજય ઠાકરાણ, (૨૦૦૭) ૩ એસસીસી ૭૫૫ ના ચુકાદા પર પણ વિશ્વાસ મૂક્યો હતો કે છેલ્લે સાથે જોયાનો સંજોગ એવા કેસમાં સુસંગત સંજોગ બનશે જ્યાં ઘટનાસ્થળે અથવા વચગાળાના સમયગાળામાં ગુનો આચરતા પહેલાં અન્ય કોઈ વ્યક્તિ મરણજનારને મળે કે તેમની પાસે પહોંચે તેની કોઈ સંભાવના ન હતી. ઉપરોક્ત ચુકાદામાં નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું હતું:-

“૩૪. આ કોર્ટ દ્વારા નક્કી કરાયેલા સિદ્ધાંત પરથી, છેલ્લે સાથે જોયાના સંજોગને સામાન્ય રીતે આરોપી સામે મુકવામાં આવેલા

ગુના માટે દોષિત ઠેરવવા માટે ધ્યાનમાં લેવામાં આવશે જ્યારે પ્રોસિક્યુશન દ્વારા એ સ્થાપિત કરવામાં આવે કે જે સમયે આરોપી અને મરણજનાર સાથે જીવિત મળી આવ્યા હતા અને જ્યારે મરણજનાર મૃત મળી આવ્યા તે સમય વચ્ચેનો તફાવત એટલો ઓછો છે કે મરણજનાર સાથે અન્ય કોઈ વ્યક્તિ હોવાની સંભાવના સંપૂર્ણપણે નકારી શકાય. આરોપી વ્યક્તિઓ મરણજનારની સાથે જોવા મળ્યા અને ગુનાની જાણ થઈ તે વચ્ચેનો સમયગાળો પુરાવાના મૂલ્યાંકન માટે અને આરોપી વિરુદ્ધના સંજોગ તરીકે તેના પર વિશ્વાસ મૂકવા માટે એક મહત્વપૂર્ણ બાબત બનશે. પરંતુ, તમામ કેસોમાં એવું કહી શકાય નહીં કે માત્ર આરોપી વ્યક્તિઓ અને મરણજનારને છેલ્લે સાથે જોયા અને ગુનો પ્રકાશમાં આવ્યો તે વચ્ચેનો સમયગાળો નોંધપાત્ર રીતે લાંબો હોવાના કારણે છેલ્લે સાથે જોયાના પુરાવાને ફગાવી દેવો જોઈએ. આ સંદર્ભમાં સમયગાળાના અંતર માટે કોઈ ચોક્કસ કે નિશ્ચિત ફોર્મ્યુલા હોઈ શકે નહીં અને તે વચગાળાના સમયગાળામાં અન્ય કોઈ વ્યક્તિ મરણજનારને મળવાની સંભાવનાને દૂર કરવા માટે પ્રોસિક્યુશન દ્વારા રજૂ કરાયેલા પુરાવા પર આધાર રાખશે, એટલે કે, જો પ્રોસિક્યુશન એવા પુરાવા રજૂ કરવા સક્ષમ હોય કે આરોપી સિવાયની કોઈ વ્યક્તિ ગુનાની કર્તા હોવાની સંભાવના અશક્ય

બની જાય, તો છેલ્લે સાથે જોયાના સંજોગના પુરાવાને, ભલે લાંબો સમયગાળો હોય, આવા આરોપી વ્યક્તિઓ વિરુદ્ધ દોષ સાબિત કરવા માટે સંજોગોની કડીમાંના એક સંજોગ તરીકે ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે. તેથી, જો પ્રોસિક્યુશન સાબિત કરે છે કે કેસની હકીકતો અને સંજોગોના પ્રકાશમાં, ઘટનાસ્થળે અથવા વચગાળાના સમયગાળામાં ગુનો આચરતા પહેલાં અન્ય કોઈ વ્યક્તિ મરણજનારને મળે કે તેમની પાસે પહોંચે તેવી કોઈ સંભાવના ન હતી, તો છેલ્લે સાથે જોયાની સાબિતી સુસંગત પુરાવો બનશે. ઉદાહરણ તરીકે, જો એ દર્શાવીને રજૂ કરી શકાય કે જે સ્થળે ઘટના બની હતી અથવા જ્યાં તેઓ છેલ્લે મરણજનાર સાથે જોવા મળ્યા હતા તે સ્થળનો વિશિષ્ટ કબજો આરોપી વ્યક્તિઓ પાસે હતો, અને કોઈ તૃતીય પક્ષ દ્વારા તે સ્થળે કોઈ ઘૂસણખોરીની સંભાવના ન હતી, તો પ્રમાણમાં વધુ સમયગાળાનો તફાવત પ્રોસિક્યુશનના કેસને અસર કરશે નહીં.”

અમે ઠરાવ્યું છે કે પ્રોસિક્યુશન દ્વારા જે અન્ય સંજોગો પર વિશ્વાસ મૂકવામાં આવ્યો હતો તે સાબિત થતા નથી અને સંતોષકારક ખુલાસાના અભાવ સાથે છેલ્લે સાથે જોયાના સંજોગો આરોપીને દોષિત ઠેરવવા માટે પૂરતા નથી. તેથી ઉપરોક્ત ચુકાદામાં

નોંધાયેલા તારણો આ કેસની હકીકતોને લાગુ પડતા નથી.”

૬.૫ માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા ઉપરોક્ત અવલોકનો પરથી, એવું કહી શકાય કે અન્ય સંજોગોની સાબિતીના અભાવે, માત્ર છેલ્લે સાથે જોયાનો સંજોગ અને સંતોષકારક ખુલાસાનો અભાવ દોષસિદ્ધિનો આધાર બનાવી શકાય નહીં.

૬.૬ ‘રવિ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ કર્ણાટક’ (સુપ્રા) માં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે તેના પેરા- ૩ અને ૪ માં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું;

“૩. આરોપી અપીલકર્તાઓ અને મરણજનાર સુમા (પી.ડબલ્યુ.૧) અને રામા નાયક (પી.ડબલ્યુ.૨) સાથે ૨૬ ડિસેમ્બર, ૨૦૦૪ ના રોજ સાથે હતા, ચોક્કસ સમય બપોરના આશરે ૧.૩૦ વાગ્યાનો હતો. ચાર (૦૪) દિવસના અંતર પછી એટલે કે ૩૦ ડિસેમ્બર, ૨૦૦૪ ના રોજ મૃતદેહ મળી આવ્યો હતો. પોસ્ટ-મોર્ટમ અહેવાલે દર્શાવ્યું હતું કે મૃત્યુ પોસ્ટ-મોર્ટમ પરીક્ષણના સમયથી ૩૦ કલાક પહેલાં થયું હતું. તેથી, તબીબી પુરાવા એ વાત સૂચવે છે કે મૃતદેહ ૨૬ ડિસેમ્બર, ૨૦૦૪ ના

બપોરના ૧.૩૦ વાગ્યાથી આશરે બે (૦૨) દિવસ પછી મળી આવ્યો હતો. કોર્ટ સમક્ષ પ્રશ્ન એ છે કે શું ઉપરોક્ત પુરાવાના આધારે આરોપી અપીલકર્તાઓની દોષસિદ્ધિ કાયદામાં ટકી શકે તેમ છે.

૪. “છેલ્લે સાથે જોયા” એ ચોક્કસપણે આરોપી વિરુદ્ધ સાંયોગીક પુરાવાનો એક મજબૂત ટુકડો છે. જો કે, આ કોર્ટના અસંખ્ય ચુકાદાઓમાં ઠરાવ્યા મુજબ, મૃત્યુની ઘટના અને આરોપી મરણજનારની સાથે છેલ્લે જોવા મળ્યા તે વચ્ચેનો સમયગાળો દોષનું તારણ કાઢવા માટે વાજબી રીતે નજીક હોવો જોઈએ. જ્યારે વર્તમાન કેસની જેમ સમયગાળો નોંધપાત્ર રીતે લાંબો હોય, ત્યારે અદાલત માટે સમર્થન શોધવું વધુ સુરક્ષિત રહેશે. વર્તમાન કેસમાં, કોઈ સમર્થન મળતું નથી. ઉપર દર્શાવ્યા સિવાય આરોપી અપીલકર્તાઓને આક્ષેપિત ગુના સાથે જોડી શકે તેવા અન્ય કોઈ સંજોગોના અભાવે અને ‘છેલ્લે સાથે જોયા’ ના સંજોગના કોઈ સમર્થનના અભાવે અમારો એવો અભિપ્રાય છે કે આરોપી અપીલકર્તાઓની આક્ષેપિત ગુનામાં સંડોવણી અંગે વાજબી શંકા ઉપસ્થિત થઈ શકે છે. ભારતીય પુરાવા અધિનિયમ, ૧૮૭૨ ની કલમ ૧૦૬ હેઠળનો બોજ ઉપરોક્ત હકીકતજન્ય પરિસ્થિતિમાં

શિફ્ટ થશે નહીં, જે પરિસ્થિતિ અંગે આ કોર્ટ દ્વારા મહેશપ્પા વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ કલાર્ટક૧ માં વિચારણા કરવામાં આવી છે જેમાં આ કોર્ટના અગાઉના મૌહિબુર રહમાન વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ આસામર ના વલણને ટાંકવામાં આવ્યું છે. મૌહિબુર રહમાન (સુપ્રા) માં જણાવેલ સદર વલણ નીચે મુજબ નફાકારક રીતે ટાંકી શકાય છે: “

૧૦. છેલ્લે સાથે જોયાનો સંજોગ પોતે અને અનિવાર્યપણે એવા તારણ તરફ દોરી જતો નથી કે આરોપીએ જ ગુનો કર્યો હતો. આરોપી અને ગુના વચ્ચે કનેક્ટિવિટી સ્થાપિત કરતું કંઈક વધુ હોવું જોઈએ. એવા કેસો હોઈ શકે છે કે જ્યાં, મરણજનાર સાથે આરોપી છેલ્લે જોવા મળવાની ઘટના અને મૃત્યુની વાસ્તવિકતા વચ્ચેના સ્થળ અને સમયની નિકટતાના કારણે, એક બુદ્ધિગમ્ય મન એવા અનિવાર્ય તારણ પર પહોંચવા માટે પ્રેરાઈ શકે છે કે કાં તો આરોપીએ ખુલાસો કરવો જોઈએ કે કઈ રીતે અને કયા સંજોગોમાં પીડિતનું મૃત્યુ થયું અથવા નરહત્યા માટેની જવાબદારી સ્વીકારવી જોઈએ. વર્તમાન કેસમાં સમય અને સ્થળની આવી કોઈ નિકટતા નથી. અગાઉ નોંધ્યું તેમ, મરણજનાર આરોપીની સાથે છેલ્લે જોવા મળ્યા તે તારીખથી આશરે ૧૪ દિવસ પછી મૃતદેહ મળી આવ્યો છે. બે સ્થળો વચ્ચેનું અંતર આશરે ૩૦-૪૦ કિમી છે. બે આરોપી

વ્યક્તિઓ મરણજનાર સાથે નીકળ્યા અને આમ છેલ્લે સાથે જોવા મળ્યા (લીલીમા રાજબોંગશી, પી.ડબલ્યુ. ૬ દ્વારા) તેની ઘટના સમય કે સ્થળના સંદર્ભમાં પીડિતના મૃત્યુ સાથે આવી નજીકની નિકટતા ધરાવતી નથી. ડો. રતન ચં. દાસના જણાવ્યા મુજબ મૃત્યુ ૯- ૨-૧૯૯૧ ના ૫ થી ૧૦ દિવસ પહેલાં થયું હતું. તબીબી પુરાવા એ સ્થાપિત કરતા નથી, અને એવું માનવા માટે અન્ય કોઈ પુરાવા ઉપલબ્ધ નથી કે, મરણજનારનું મૃત્યુ ૨૪-૧-૧૯૯૧ ના રોજ કે તે પછી તરત જ થયું હતું. જ્યાં સુધી આરોપી મૌહિબુર રહમાનનો સંબંધ છે, તેમની વિરુદ્ધ ઉપલબ્ધ સાંયોગીક પુરાવાનો આ એકમાત્ર ટુકડો છે. અમે કબ્જે કરવા અંગેના પુરાવાની ચર્ચા કરી ચૂક્યા છીએ અને ઠરાવ્યું છે કે તેમને કોઈ કબ્જા સાથે જોડી શકાય નહીં. માત્ર તેઓ મરણજનારના મૃત્યુના થોડા અજ્ઞાત દિવસો પહેલાં તેમની સાથે છેલ્લે જોવા મળ્યા હતા તેટલા માત્રથી, તેમને મરણજનારનું મૃત્યુ નિષ્પજાવવાના ગુના માટે જવાબદાર ઠેરવી શકાય નહીં. જ્યાં સુધી આઈપીસીની કલમ ૨૦૧ હેઠળના ગુનાનો સંબંધ છે, તેમની વિરુદ્ધ નામને પાત્ર કોઈ પુરાવા ઉપલબ્ધ નથી. તેઓ નિર્દોષ છૂટવા માટે હકદાર છે.”

૬.૭ ઉપરોક્ત ચુકાદામાં સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકનો

પરથી કે “છેલ્લે સાથે જોયા એ ચોક્કસપણે આરોપી વિરુદ્ધ સાંયોગીક પુરાવાનો એક મજબૂત ટુકડો છે, જો કે, ઘટના અને પીડિતના મૃત્યુ વચ્ચેનો સમયગાળો અને આરોપી મરણજનારની સાથે છેલ્લે જોવા મળ્યા તે સમયગાળો દોષનું તારણ કાઢવા માટે વાજબી રીતે નજીક હોવો જોઈએ. જ્યારે સમયગાળો નોંધપાત્ર રીતે લાંબો હોય, ત્યારે અદાલત માટે સમર્થન શોધવું વધુ સુરક્ષિત રહેશે.”

૬.૭.૧ વર્તમાન કેસમાં, ઉપર અવલોકન કર્યા મુજબ, સમયગાળો નોંધપાત્ર રીતે લાંબો છે અને તેથી, સમર્થનકારી પુરાવા રજૂ કરીને અપીલકર્તા વિરુદ્ધનો કેસ સાબિત કરવાની પ્રોસિક્યુશનની ફરજ હતી. આમ, વર્તમાન કેસમાં, ટ્રાયલ કોર્ટ એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૧૦૬ પર વિશ્વાસ મૂકીને અપીલકર્તાને દોષિત ઠેરવવા જોઈતા ન હતા.

૬.૮ આ તબક્કે, એ નોંધવું સ્પષ્ટ છે કે પી.ડબલ્યુ. નં. ૨ અને ૪, જેઓ શોધ પંચનામા એટલે કે આંક-૨૧ ના પંચ સાક્ષીઓ હતા, તેમણે પ્રોસિક્યુશનના કેસને સમર્થન આપ્યું ન હતું અને તેમને હોસ્ટાઈલ જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા. આમ, આ કોર્ટનો એવો અભિપ્રાય છે કે પ્રોસિક્યુશન સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ મજબૂત અને વિશ્વસનીય પુરાવા રજૂ કરીને શોધ પંચનામું આંક-૨૧ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયું છે.

ક.દ આ તબક્કે, એ નોંધવું સ્પષ્ટ છે કે પ્રોસિક્યુશને તપાસ અમલદાર, એટલે કે શાંતિલાલ રામાભાઈ પટેલની તપાસ કરી હતી, જેમણે આ બાબતમાં તપાસ હાથ ધરી હતી અને ચાર્જશીટ ફાઇલ કરી હતી અને જેમની આંક-૪૬ થી પી.ડબલ્યુ.-૧૧ તરીકે તપાસ કરવામાં આવી હતી.

ક.દ.૧ પી.ડબલ્યુ.-૧૧ ની જુબાની પરથી એવું કહી શકાય નહીં કે પ્રોસિક્યુશને શોધ પંચનામાની વિગતો સાબિત કરી છે. સંબંધિત સાક્ષી એટલે કે તપાસ અમલદાર-પી.ડબલ્યુ.-૧૧ એ તેમની જુબાનીમાં એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૨૭ મુજબ, અપીલકર્તાના બતાવ્યા મુજબ શોધી કાઢવામાં આવેલા તલવાર સહિતના અમુક લેખો વિશે જ જણાવ્યું હતું. જો કે, શોધ પંચનામું આંક-૨૧ સાબિત કરવા માટે તે પૂરતું નથી. તપાસ અમલદાર-પી.ડબલ્યુ.-૧૧ એ પોતાની જુબાનીમાં જણાવવું જરૂરી હતું કે અપીલકર્તા દ્વારા એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૨૭ હેઠળ જોગવાઈ કર્યા મુજબ, સ્વેચ્છાએ અને પોતાની મરજીથી ખુલાસાનું નિવેદન આપવામાં આવ્યું હતું. પરંતુ, તપાસ અમલદારના પુરાવામાં આવો કોઈ ખુલાસો મળતો નથી અને શોધ પંચનામા આંક-૨૧ ને ગ્રાહ્ય પુરાવો બનાવવા માટે શોધ પંચનામા આંક-૨૧ ની વિગતો કાયદાની નજરમાં અસાબિત રહે છે.

૬.૧૦ ‘રમેશભાઈ હજારભાઈ છાછીયા’ (સુપ્રા) માં, આ કોર્ટની ડિવિઝન બેંચે તેના પેરા-૧૧ માં આ પ્રમાણે અવલોકન કર્યું હતું અને ઠરાવ્યું હતું;

“૧૧. કાયદાના ઉપરોક્ત સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે આ કેસમાં આરોપી વિરુદ્ધ દેખાતા સંજોગોની ચકાસણી અને કાળજીપૂર્વક પરીક્ષણ કર્યું છે. અમે પ્રોસિક્યુશન દ્વારા જેના પર ખૂબ જ વિશ્વાસ મૂકવામાં આવ્યો છે તેવા હથિયારની શોધ અને કિંમતી વસ્તુઓની શોધના સંજોગો અંગે પ્રથમ વિચારણા કરવા માંગીએ છીએ. એવું જણાય છે કે આરોપીની અટકાયત ૪ થી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૦૪ ના રોજ ૧૫.૩૦ વાગ્યે કરવામાં આવી હતી અને તે અંગેનું અટકાયત પંચનામું પણ દોરવામાં આવ્યું હતું જે આંક-૪૪ છે. તે જ દિવસે અને તે જ કલાકે પ્રોસિક્યુશનનો એવો કેસ છે કે આરોપીએ તપાસ અમલદાર સમક્ષ જણાવ્યું હતું કે તે પોતાની મુક્ત મરજીથી ગુનો કરવામાં ઉપયોગમાં લેવાયેલી કુહાડી જે જગ્યાએ મૂકી છે તે જગ્યા બતાવવા તૈયાર છે. તપાસ અમલદારે શોધના હેતુ માટે બે પંચોને બોલાવ્યા હતા અને આરોપીના બતાવ્યા મુજબ હથિયારની શોધ દર્શાવતું શોધ પંચનામું દોર્યું

હોવાનું કહેવાય છે. બંને પંચ સાક્ષીઓ એટલે કે પી.ડબલ્યુ. ૭
 આંક-૨૨ અને પી.ડબલ્યુ. ૮ આંક-૨૫ એ પ્રોસિક્યુશનના
 કેસને સમર્થન આપ્યું ન હતું અને ગુનાના હથિયારના શોધ
 પંચનામાની વિગતો સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયા હતા. પ્રશ્ન એ
 છે કે પ્રોસિક્યુશન દ્વારા જેના પર વિશ્વાસ મૂકવા માંગવામાં આવે છે
 તેવા સંજોગના આવા ટુકડાનું પુરાવાનું મૂલ્ય શું હશે, ખાસ કરીને
 જ્યારે પંચનામાના બે સ્વતંત્ર સાક્ષીઓએ પ્રોસિક્યુશનને સમર્થન
 આપ્યું ન હતું. ટ્રાયલ કોર્ટે પુરાવાના આ ટુકડા પર એવું કહીને
 વિશ્વાસ મૂક્યો અને માન્યો કે ભલે પંચો હોસ્ટાઈલ થયા હોય, પણ
 તપાસ અમલદારે પોતાના પુરાવામાં કહ્યું છે કે આરોપી દ્વારા
 ખુલાસાનું નિવેદન આપતાં બે સ્વતંત્ર પંચ સાક્ષીઓની હાજરીમાં
 હથિયાર શોધી કાઢવામાં આવ્યું હતું. સુપ્રીમ કોર્ટે મોદાન સિંહ
 વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ રાજસ્થાન, એઆઈઆર ૧૯૭૮ એસસી ૧૫૧૧
 માં ઠરાવ્યું કે જો મુદ્દામાલ લેખો કબજે કરનાર તપાસ અમલદારના
 પુરાવા ખાતરીપૂર્વકના હોય, તો કબજાના સાક્ષીઓ પ્રોસિક્યુશનની
 વિગતને સમર્થન આપતા નથી તેવા આધારે કબજા અંગેના
 પુરાવાને ફગાવી દેવાની જરૂર નથી. જ્યારે કાયદાની આ દરખાસ્ત
 સાથે કોઈ ઝઘડો થઈ શકે નહીં, પરંતુ તેમ છતાં શોધના પુરાવાને
 સ્વીકારતા પહેલાં કાયદાની જરૂરિયાત પૂરી થવી જરૂરી છે અને તે

પંચનામાની વિગતો સાબિત કરીને થાય છે. તપાસ અમલદારે પોતાની જુબાનીમાં પંચનામાની વિગતો કાયદા અનુસાર સાબિત કરવી પડે છે અને જો તપાસ અમલદારે કાયદા અનુસાર શોધ પંચનામાની વિગતો સફળતાપૂર્વક સાબિત કરી હોય તો જ તેવા કિસ્સામાં પ્રોસિક્યુશન આવા પુરાવા પર વિશ્વાસ મૂકવામાં વ્યાજબી ઠરી શકે છે અને ટ્રાયલ કોર્ટ પણ પુરાવાનો સ્વીકાર કરી શકે છે. વર્તમાન કેસમાં, તપાસ અમલદાર પી.ડબલ્યુ. ૧૬ આંક- ૭૭ ની જુબાની પરથી અમને જે મળ્યું છે તે એ છે કે તેમણે બંને શોધ પંચનામાની વિગતો સાબિત કરી નથી અને તેમણે જે કહ્યું છે તે માત્ર એટલું જ છે કે આરોપી ગુનાનું હથિયાર બતાવવા તૈયાર હોવાથી, પંચનામા હેઠળ તે કબ્જે કરવામાં આવ્યું હતું. કિંમતી વસ્તુઓની શોધ અંગે પણ આ જ નિવેદન છે. અમે તપાસ અમલદારના પુરાવાના આ ભાગ પર ઝીણવટપૂર્વક નજર કરી છે અને અમને ખાતરી છે કે કલ્પનાના કોઈ પણ તબક્કે એવું કહી શકાય નહીં કે તપાસ અમલદારે બંને શોધ પંચનામાની વિગતો સાબિત કરી છે. તપાસ અમલદારના ભાગે પંચનામાની વિગતો સાબિત કરવા પર અમે ભાર મૂકી રહ્યા છીએ તેનું એક કારણ છે, ખાસ કરીને જ્યારે સ્વતંત્ર પંચ સાક્ષીઓ હોસ્ટાઈલ થયા હોય અને પ્રોસિક્યુશનને સમર્થન આપ્યું ન હોય. અદાલત તપાસ

અમલદારના પુરાવા પર સુરક્ષિત રીતે વિશ્વાસ મૂકી શકે તે માટે, આરોપી દ્વારા કરવામાં આવેલા નિવેદન તરીકે તેને આભારી ચોક્કસ શબ્દો રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવે તે જરૂરી છે અને, આ હેતુ માટે તપાસ અમલદાર પોતાના પુરાવામાં ચોક્કસ નિવેદન આપવા બંધાયેલા છે, ન કે માત્ર એવું કહીને કે આરોપી તેને કોઈ ચોક્કસ જગ્યાએથી બહાર કાઢવા ઈચ્છતો હોવાથી ગુનાના હથિયારનું શોધ પંચનામું દોરવામાં આવ્યું હતું.”

૬.૧૧ આ કોર્ટની ડિવિઝન બેંચ દ્વારા કરવામાં આવેલા ઉપરોક્ત અવલોકનો પરથી, એ સ્પષ્ટ થાય છે કે તપાસ અમલદાર પોતાની જુબાનીમાં પંચનામાની વિગતો કાયદા અનુસાર સાબિત કરવા બંધાયેલા છે અને તપાસ અમલદારે કાયદા અનુસાર શોધ પંચનામાની વિગતો સફળતાપૂર્વક સાબિત કરી હોય તે પછી જ, પ્રોસિક્યુશન પુરાવાના આવા ટુકડા પર વિશ્વાસ મૂકવામાં વ્યાજબી ઠરી શકે છે અને ટ્રાયલ કોર્ટ પણ આવા પુરાવા પર આંક આપી શકે છે.

૬.૧૧.૧ સંબંધિત અદાલત તપાસ અમલદારના પુરાવા પર સંપૂર્ણ રીતે વિશ્વાસ મૂકી શકે તે માટે, આરોપી દ્વારા બોલાયેલા ચોક્કસ શબ્દો અથવા આરોપી દ્વારા કરવામાં આવેલું નિવેદન રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવે તે જરૂરી છે. સદર હેતુ માટે,

સંબંધિત તપાસ અમલદાર પોતાના પુરાવામાં ચોક્કસ નિવેદન આપવા બંધાયેલા છે, ન કે માત્ર એવું કહીને કે ગુનો કરવામાં ઉપયોગમાં લેવાયેલ હોવાનું કહેવાતા હથિયારનું શોધ પંચનામું દોરવામાં આવ્યું હતું, કારણ કે આરોપી પોતાની ઈચ્છા અને મરજીથી તેમ કરવા તૈયાર હતો.

૬.૧૧.૨ વર્તમાન કેસમાં, ઉપર અવલોકન કર્યા મુજબ, અમને ખાતરી છે કે કલ્પનાના કોઈ પણ તબક્કે એવું કહી શકાય નહીં કે તપાસ અમલદાર- પી.ડબલ્યુ.-૧૧ એ શોધ પંચનામું આંક-૨૧ ની વિગતો સફળતાપૂર્વક સાબિત કરી હતી.

૬.૧૧.૩ વિ. એપીપી શ્રી પટેલ દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે શોધ પંચનામા આંક-૨૧ થી અપીલકર્તા આરોપીના બતાવ્યા મુજબ શોધી કાઢવામાં આવેલી તલવાર પર લોહીના ડાઘા મળી આવ્યા હતા. વિ. એપીપી શ્રી પટેલે સીરોલોજી અહેવાલ પર પણ વિશ્વાસ મૂક્યો હતો, જે આંક-૫૭ થી રેકૉર્ડ પર રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો. જો કે, ઉપર અવલોકન કર્યા મુજબ, જ્યારે પ્રોસિક્યુશન મજબૂત અને વિશ્વસનીય પુરાવા રજૂ કરીને શોધ પંચનામું આંક-૨૧ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયું છે, ત્યારે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા તેના પર મૂકવામાં આવેલો વિશ્વાસ ગેરસમજભર્યો છે.

૬.૧૧.૪ અહીં, એ નોંધવું સ્પષ્ટ છે કે પ્રોસિક્યુશને એ સ્થાપિત કરવા માટે મૌખિક કે દસ્તાવેજી કોઈ એવા પુરાવા રજૂ કર્યા નથી કે શોધ પંચનામા આંક-૨૧ થી પોલીસ દ્વારા કબ્જે કરવામાં આવેલી કહેવાતી તલવાર પર મળી આવેલું લોહી મરણજનારનું જ હતું.

૬.૧૨ ‘બલવાન સિંહ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ છત્તીસગઢ અને અન્ય’ (સુપ્રા) માં, સર્વોચ્ચ અદાલતે આ પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે;

“૮. અમે એ પણ સભાન છીએ કે, કેટલીકવાર, સિરમના વિઘટન, અથવા લોહીના ડાઘાની અપૂરતીતા, અથવા હેમેટોલોજીકલ ફેરફારો વગેરેના કારણે સિરોલોજિસ્ટ માટે લોહીનું મૂળ શોધવું ખૂબ જ મુશ્કેલ બની શકે છે. આવી પરિસ્થિતિઓમાં, અદાલત, પોતાના ન્યાયિક મનનો ઉપયોગ કરીને, દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગોના આધારે આરોપીને શંકાનો લાભ આપવાનો ઇનકાર કરી શકે છે, જો પ્રોસિક્યુશનના અન્ય પુરાવા વિશ્વસનીય હોય અને જો તપાસ અંગે અદાલતના મનમાં કોઈ વાજબી શંકા ઉપસ્થિત ન થતી હોય.

આમ, આર. સાજુ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ કેરળ, (૨૦૧૩) ૧૪
એસસીસી ૨૬૬ ના કેસમાં, આ કોર્ટે અવલોકન કર્યું હતું:

“૩૧. સિરમના વિઘટનના કારણે સિરોલોજિસ્ટ દ્વારા લોહીનું મૂળ
શોધવામાં નિષ્ફળતાનો અર્થ એ નથી કે કુદાડી પર ચોટેલું લોહી
માનવ રક્ત હોઈ જ ન શકે. ક્યારેક એ શક્ય છે કે, કાં તો ડાઘ પોતે
જ અપૂરતો હોવાના કારણે, અથવા હેમેટોલોજીકલ ફેરફારો અને
પ્લાઝમેટિક કોગ્યુલેશનના કારણે, સિરોલોજિસ્ટ પ્રશ્નવાળા લોહીનું
મૂળ શોધવામાં નિષ્ફળ જાય. જો કે, આવા કિસ્સામાં, જ્યાં સુધી
શંકા એવા વાજબી પરિમાણની ન હોય જે ન્યાયિક રીતે વિવેકબુદ્ધિ
ધરાવતું મન કંઈક નિષ્પક્ષતા સાથે વિચારી શકે, ત્યાં સુધી
આરોપી દ્વારા આ સંદર્ભમાં કોઈ લાભનો દાવો કરી શકાય નહીં.
એકવાર આરોપી દ્વારા કરવામાં આવેલા ખુલાસાના નિવેદનને
અનુસરીને કબજો મેળવવામાં આવે પછી, બ્લડ ગ્રુપનું મેળ ખાતું
હોવું કે ન હોવું તેનું મહત્વ રહેતું નથી.” આ કોર્ટ દ્વારા ગુરા સિંહ
વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ રાજસ્થાન, (૨૦૦૧) ૨ એસસીસી ૨૦૫ ના
કેસમાં પણ સમાન અવલોકનો કરવામાં આવ્યા હતા, જેમાં એવું

અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે આરોપી વતી કરવામાં આવેલી એ રજૂઆત સ્વીકારવી શક્ય ન હતી કે લોહીના મૂળ અંગેના અહેવાલના અભાવે, આરોપીને દોષિત ઠેરવી શકાય નહીં, કારણ કે તે માત્ર સમય વીતી જવાના કારણે લોહીનું સફળતાપૂર્વક વર્ગીકરણ કરી શકાયું ન હતું.

જગરૂપ સિંહ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ પંજાબ, (૨૦૧૨) ૧૧ એસસીસી ૭૬૮ ના કેસમાં, આ કોર્ટે એવો ચુકાદો આપ્યો હતો કે આરોપી દ્વારા કરવામાં આવેલા ખુલાસાના નિવેદનને અનુસરીને કબ્જો મેળવવામાં આવ્યો હોવાથી, અને સિરોલોજીકલ અહેવાલમાં લોહી માનવ રક્ત હોવાનું જણાયું હોવાથી, બ્લડ ગ્રુપ નક્કી ન થવાએ તેનું મહત્વ ગુમાવી દીધું હતું.

સ્ટેટ ઓફ રાજસ્થાન વિરુદ્ધ તેજા રામ અને અન્ય, (૧૯૯૯) ૩ એસસીસી ૫૦૭ ના કેસમાં, કોર્ટે અવલોકન કર્યું હતું કે સિરમના વિઘટનના કારણે લોહીનું મૂળ શોધવામાં સિરોલોજિસ્ટની નિષ્ફળતાનો અર્થ એ નથી કે હથિયાર પર ચોંટેલું લોહી માનવ રક્ત હોઈ જ ન શકે. આ સંદર્ભમાં, એ નોંધવામાં આવ્યું હતું કે એવું કહી

શકાય નહીં કે જે તમામ કિસ્સાઓમાં લોહીનું મૂળ શોધવામાં નિષ્ફળતા મળી હોય, ત્યાં હથિયાર કબ્જે કરવાથી ઉદ્ભવતો સંજોગ બિનઉપયોગી બની જશે. આમ એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે જ્યાં સુધી શંકા વાજબી પરિમાણની ન હોય જે ન્યાયિક રીતે વિવેકબુદ્ધિ ધરાવતું મન કંઈક નિષ્પક્ષતા સાથે વિચારે, ત્યાં સુધી આરોપી દ્વારા કોઈ લાભનો દાવો કરી શકાય નહીં.

૧૦. જો કે, અમે એ હકીકતને નજરઅંદાજ કરી શકીએ નહીં કે જો લોહીના ડાઘા સંબંધિત આ કોર્ટ દ્વારા આર. સાજી (સુપ્રા), ગુરા સિંહ (સુપ્રા), જગરૂપ સિંહ (સુપ્રા) અને તેજા રામ (સુપ્રા) ના કિસ્સાઓમાં આપવામાં આવેલો ઉપરોક્ત ચુકાદો દરેક કેસમાં લાગુ કરવામાં આવે તો આરોપી પ્રતિકૂળ પરિસ્થિતિમાં મુકાઈ જશે. બ્લડ ગ્રુપ અથવા લોહીના મૂળની પુષ્ટિ ન થવી એવા કિસ્સાઓમાં મહત્વ ધારણ કરી શકે છે જ્યાં આરોપી બચાવ પક્ષ રજૂ કરે છે અથવા પ્રોસિક્યુશનના ભાગે બદનક્ષીનો આક્ષેપ કરે છે, અથવા તેને ગુનામાં ખોટી રીતે ફસાવવા માટે પ્રોસિક્યુશન પર પુરાવા ઉભા કરવાનો આક્ષેપ કરે છે.

XXX

XXX

XXX

૧૩. ઉપરોક્ત ચર્ચા પરથી, અમે એવો સારાંશ આપી શકીએ કે જો પ્રોસિક્યુશન દ્વારા લોહીના ડાઘાવાળા લેખોનો કબ્જો વાજબી શંકાથી પર સાબિત થાય છે, અને જો તપાસ દૂષિત જણાઈ ન હોય, તો પ્રોસિક્યુશન એ દર્શાવે તે પૂરતું થઈ શકે છે કે લેખો પર મળી આવેલું લોહી માનવ રક્ત છે, ભલે લોહીના વિઘટનના કારણે બ્લડ ગ્રુપ સાબિત ન થયું હોય. દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગોના આધારે કોર્ટે તારણ પર આવવું પડશે, અને એવી કોઈ નિશ્ચિત ફોર્મ્યુલા હોઈ શકે નહીં કે પ્રોસિક્યુશને સાબિત કરવું પડશે, અથવા સાબિત કરવાની જરૂર નથી, કે બ્લડ ગ્રુપ મેળ ખાય છે.”

૬.૧૨.૧ ઉપર જણાવ્યા મુજબ સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકનોને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે પ્રોસિક્યુશનના સાક્ષીઓની જુબાનીઓનું પણ અવલોકન કર્યું છે અને સદર પુરાવા પરથી માલૂમ પડે છે કે પ્રોસિક્યુશન અપીલકર્તાના ભાગે આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનો કરવાનો હેતુ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયું છે.

૬.૧૨.૨ પ્રોસિક્યુશનનો એવો ચોક્કસ કેસ હતો કે મરણજનાર-છત્રભાઈની બીજી પત્ની એટલે કે લલિતાબેનને મરણજનાર સાથે સૌહાર્દપૂર્ણ સંબંધો ન હતા અને તેથી, મરણજનાર-છત્રભાઈ અને તેમની બીજી પત્ની લલિતાબેન વચ્ચેનો વિવાદ ઉકેલાય તે જોવા માટે અપીલકર્તા મરણજનાર-છત્રભાઈના ઘરે ગયો હતો. પ્રોસિક્યુશનનો વધુમાં એવો કેસ હતો કે સદર હેતુ માટે, અપીલકર્તાએ આગ્રહ રાખ્યો હતો કે મરણજનાર-છત્રભાઈએ તેની સાથે આવવું જોઈએ અને અપીલકર્તા તરફથી આગ્રહ ન હોત તો મરણજનાર-છત્રભાઈ તેની સાથે ગયા ન હોત.

૬.૧૨.૩ અહીં, એ નોંધવું સ્પષ્ટ છે કે પ્રોસિક્યુશને ઉપરોક્ત થિયરી સાબિત કરવા માટે મરણજનારની બીજી પત્ની એટલે કે લલિતાબેનની તપાસ કરી ન હતી. એનાથી વિપરીત, જો મરણજનારની પ્રથમ પત્ની એટલે કે સમરતબેન- પી.ડબલ્યુ.-૯ ની ઉલટતપાસનું અવલોકન કરવામાં આવે તો, તેમણે સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું હતું કે મરણજનાર-છત્રભાઈ અને તેમની બીજી પત્ની લલિતાબેન વચ્ચેના વૈવાહિક સંબંધો સૌહાર્દપૂર્ણ હતા.

૬.૧૨.૪ તેથી, અમારો એવો અભિપ્રાય છે કે પ્રોસિક્યુશન અપીલકર્તાના ભાગે

આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનો કરવાનો હેતુ સાબિત કરવામાં પછા નિષ્ફળ ગયું છે.

૬.૧૨.૫ એ સારી રીતે સ્થાપિત થયેલું છે કે સાંયોગીક પુરાવાના કેસમાં, ‘હેતુ’ એક મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવે છે અને જો, ગુનાનું પ્રારંભિક બિંદુ માનવામાં આવતો હેતુ સાબિત ન થાય, તો માત્ર છેલ્લે સાથે જોયાની થિયરી પર આધારિત દોષસિદ્ધિ ટકી શકે નહીં.

૬.૧૩ અહીં, એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૧૦૧ અને ૧૦૬ ની જોગવાઈઓનો સંદર્ભ આપવો નફાકારક રહેશે, જે આ પ્રમાણે વંચાય છે;

“૧૦૧. સાબિતીનો બોજ.— જે કોઈ ઈચ્છે છે કે અદાલત તે દાવા કરે છે તે હકીકતોના અસ્તિત્વ પર આધારિત કોઈ કાનૂની અધિકાર અથવા જવાબદારી અંગે ચુકાદો આપે, તો તેણે સાબિત કરવું જ જોઈએ કે તે હકીકતો અસ્તિત્વ ધરાવે છે. જ્યારે કોઈ વ્યક્તિ કોઈ હકીકતનું અસ્તિત્વ સાબિત કરવા માટે બંધાયેલી હોય, ત્યારે એવું કહેવાય છે કે સાબિતીનો બોજ તે વ્યક્તિ પર છે.

XXX

XXX

XXX

૧૦૬. વિશેષરૂપે જ્ઞાનમાં હોય તેવી હકીકત સાબિત કરવાનો બોજ.— જ્યારે કોઈ હકીકત વિશેષરૂપે કોઈ વ્યક્તિના જ્ઞાનમાં હોય, ત્યારે તે હકીકત સાબિત કરવાનો બોજ તેના પર હોય છે.”

૬.૧૩.૧ એવિડન્સ એક્ટમાં સમાવિષ્ટ ઉપરોક્ત જોગવાઈઓ પરથી, એવું કહી શકાય કે પ્રોસિક્યુશને પોતાનો કેસ સાબિત કરવો પડે છે અને હકીકતોના પાયાના આધારે પોતાના પગ પર ઊભા રહેવું પડે છે અને આરોપી વિરુદ્ધનો કેસ સાબિત કરવો પડે છે અને ત્યારબાદ, જો પ્રોસિક્યુશન આરોપી વિરુદ્ધનો કેસ સફળતાપૂર્વક સાબિત કરે છે, તો જ એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૧૦૬ હેઠળ જોગવાઈ કર્યા મુજબ, પોતાની નિર્દોષતા સાબિત કરવાનો બોજ આરોપી પર શિફ્ટ થશે.

૬.૧૪ ‘રીના હજારિકા’ (સુપ્રા) માં, સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા તેના પેરા-૮ માં કરવામાં આવેલા અવલોકનો આ પ્રમાણે વંચાય છે;

“૮. સાંયોગીક પુરાવાના આવશ્યક તત્વો નઝીરો દ્વારા સારી રીતે સ્થાપિત થયેલા છે અને અમે તેને પુનરાવર્તિત કરવા અને હુકમને બિનજરૂરી રીતે બોજરૂપ બનાવવો જરૂરી માનતા નથી. એવું

અવલોકન કરવું પૂરતું છે કે સાંયોગીક પુરાવાના કેસમાં પ્રોસિક્યુશને સંજોગોની કડીઓમાં સતતતા સ્થાપિત કરવાની જરૂર હોય છે, જેથી આરોપી જ હુમલાખોર હોવાના એકમાત્ર અને અનિવાર્ય તારણ તરફ દોરી જાય, જે આરોપીની નિર્દોષતા સાથે સુસંગત હોય તેવી અન્ય કોઈ ધારણાની સંભાવના સાથે અસંગત કે અસહસંબંધિત હોય. કેસમાં હકીકતો અને પુરાવાઓ વિના, માત્ર છેલ્લે સાથે જોયાની થિયરીનો આશ્રય લેવો એ એવિડન્સ એક્ટ, ૧૮૭૨ ની કલમ ૧૦૬ હેઠળ આરોપી પર બોજ શિફ્ટ કરવા માટે પૂરતો રહેશે નહીં, જ્યાં સુધી પ્રોસિક્યુશન પહેલા પ્રથમ દર્શનીય કેસ સ્થાપિત ન કરે. જો સંજોગોની કડીની કડીઓ પોતે જ પૂર્ણ ન હોય, અને પ્રોસિક્યુશન પ્રથમ દર્શનીય કેસ સ્થાપિત કરવામાં અસમર્થ હોય, જેથી ઘટના અન્ય કોઈ રીતે બની હોવાની સંભાવના ખુલ્લી રહે, તો બોજ આરોપી પર શિફ્ટ થશે નહીં, અને શંકાનો લાભ આપવો પડશે.”

૬.૧૪.૧ સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા કરવામાં આવેલા ઉપરોક્ત અવલોકનો પરથી, એવું કહી શકાય કે કેસમાં હકીકતો અને પુરાવા વિના માત્ર ‘છેલ્લે સાથે જોયા’ ની થિયરીનો આશ્રય લેવો એ એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૧૦૬ હેઠળ જોગવાઈ કર્યા બુજબ આરોપી પર બોજ કે જવાબદારી શિફ્ટ કરવા માટે પૂરતો રહેશે નહીં, જ્યાં

સુધી પ્રોસિક્યુશન પહેલા પ્રથમ દર્શનીય કેસ સ્થાપિત ન કરે. જ્યારે સંજોગોની કડીમાંની કડીઓ પોતે જ પૂર્ણ ન હોય અને પ્રોસિક્યુશન પ્રથમ દર્શનીય કેસ સ્થાપિત કરવામાં અસમર્થ હોય, જેથી ઘટના અન્ય કોઈ રીતે બની હોવાની સંભાવના ખુલ્લી રહે, ત્યારે બોજ આરોપી પર શિફ્ટ થશે નહીં અને શંકાનો લાભ આરોપીને આપવો પડશે.

૬.૧૫ વિ. વકીલ શ્રી બારોટ દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે કોડની કલમ ૩૧૩ હેઠળ જોગવાઈ કર્યા મુજબ આરોપીનું વધુ નિવેદન નોંધવું એ માત્ર ઔપચારિકતા નથી અને વર્તમાન કેસમાં, કોડની કલમ ૩૧૩ હેઠળ અપીલકર્તાનું વધુ નિવેદન નોંધતી વખતે, અપીલકર્તાને સીરોલોજી અહેવાલ આંક-૫૭ સંબંધિત પ્રશ્ન પૂછવામાં આવ્યો હતો અને તે પ્રશ્ન અપીલકર્તાને સ્પષ્ટ શબ્દોમાં પૂછવામાં આવ્યો ન હતો, જેથી શોધ પંચનામું આંક-૨૧ થી પોલીસ દ્વારા કબ્જે કરવામાં આવેલી કહેવાતી તલવાર પર મળી આવેલા લોહીના મુદ્દે તેનો પ્રતિભાવ મેળવી શકાય અને તેથી, તેને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા બાકાત રાખવું જરૂરી હતું અને એક સાબિત થયેલા સંજોગ તરીકે તેને આરોપી વિરુદ્ધ વાંચવું જોઈતું ન હતું.

૬.૧૫.૧ વિ. વકીલ શ્રી બારોટ દ્વારા કરવામાં આવેલી ઉપરોક્ત રજૂઆતના

સંદર્ભમાં, ‘મહેશ્વર તિગ્ગા’ (સુપ્રા) માં સર્વોચ્ચ અદાલતે કરેલા અવલોકનોનો સંદર્ભ આપવો સુસંગત રહેશે, જેમાં, પેરા- ૮ અને ૯ માં આ પ્રમાણે અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું અને ઠરાવવામાં આવ્યું હતું;

૮. સીઆરપીસીની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપીની તપાસનું માત્ર અવલોકન જ પ્રકૃતિમાં અત્યંત કેન્દ્રિય અને ઉપરછઠ્ઠું હોવાનું છતું કરે છે. અપીલકર્તાને માત્ર ત્રણ કેન્દ્રિય પ્રશ્નો પૂછવામાં આવ્યા હતા જે નીચે મુજબ છે જેનો તેણે અસ્વીકાર કર્યો હતો:

“પ્રશ્ન-૧. તમારી વિરુદ્ધ એક સાક્ષી છે કે જ્યારે ફરિયાદી વી. અંશુમાલા તિગ્ગા શાળાએ જઈ રહી હતી ત્યારે તમે તોમરા કેનાલ પાસે સંતાઈ રહ્યા હતા અને ફરિયાદીને એકાંતમાં જોઈને તમે તેને છરીની અણીએ નમ્ર થવા મજબૂર કરી હતી અને તેના પર બળાટકાર ગુજાર્યો હતો.

પ્રશ્ન ૨. બળાટકાર પછી જ્યારે ફરિયાદી તેના માતા-પિતાને ઘટના અંગે જાણ કરવા રડતી રડતી પોતાના ઘરે ભાગી ગઈ અને જ્યારે ફરિયાદીના માતા-પિતા ઘટના અંગે પૂછપરછ કરવા તમારી પાસે આવ્યા, ત્યારે તમે તેમને કહ્યું હતું કે “જો મેં બળાટકાર કર્યો હોય તો હું તેને મારી પત્ની તરીકે રાખીશ”.

પ્રશ્ન-૩. તમારી સૂચના પર, ફરિયાદીના માતા-પિતાએ

ફરિયાદીની “લોટા પાણી” વિધિ કરી હતી, જેમાં ફરિયાદી તેમજ તમારા માતા-પિતા હાજર હતા, આ વિધિમાં તમારા માતા-પિતાએ ફરિયાદીને સાડી અને બ્લાઉઝ ભેટ આપ્યા હતા અને ફરિયાદીના માતા-પિતાએ પણ તમને કેટલાક કપડાં ભેટ આપ્યા હતા”

૯. એ સારી રીતે સ્થાપિત થયેલું છે કે સીઆરપીસીની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપી સમક્ષ ન મુકાયેલા સંજોગોનો ઉપયોગ તેની વિરુદ્ધ કરી શકાય નહીં, અને તેને વિચારણામાંથી બાકાત રાખવા જ જોઈએ. ફોજદારી ટ્રાયલમાં, આરોપીને પૂછવામાં આવતા પ્રશ્નોનું મહત્વ કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતો માટે મૂળભૂત છે કારણ કે તે તેને માત્ર પોતાનો બચાવ રજૂ કરવાની જ નહીં, પરંતુ તેની વિરુદ્ધના ગુનાહિત સંજોગોનો ખુલાસો કરવાની તક પણ પૂરી પાડે છે. આરોપી દ્વારા ઉભો કરવામાં આવેલો સંભવિત બચાવ એ વાજબી શંકાથી પર સાબિતીની જરૂરિયાત વિના આક્ષેપને ખંડિત કરવા માટે પૂરતો છે. આ કોર્ટે, વખતોવખત, સીઆરપીસીની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપી સમક્ષ તમામ સુસંગત પ્રશ્નો મૂકવાના મહત્વ પર ભાર મૂક્યો છે. નવલ કિશોર સિંહ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ બિહાર, (૨૦૦૪) ૭ એસસીસી ૫૦૨ માં, તેને ન્યાયી ટ્રાયલનો આવશ્યક ભાગ ગણાવતા નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું :

“પ.....સીઆરપીસીની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપીની પૂછપરછ સૌથી અસંતોષકારક રીતે કરવામાં આવી હતી. સીઆરપીસીની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપીને તેની વિરુદ્ધના પુરાવામાં દેખાતા કોઈપણ સંજોગોનો ખુલાસો કરવાની તક આપવી જોઈતી હતી. ઓછામાં ઓછું, પ્રોસિક્યુશન દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા પુરાવાના વિવિધ મુદ્દાઓ આરોપી સમક્ષ પ્રશ્નોના સ્વરૂપમાં મૂકવા જોઈતા હતા અને તેને પોતાનો ખુલાસો આપવાની તક આપવી જોઈતી હતી. વર્તમાન કેસમાં આરોપીને આવી કોઈ તક આપવામાં આવી ન હતી. અમે આરોપી વિરુદ્ધના સમગ્ર પુરાવાઓને એક જ પ્રશ્નમાં એકસાથે મૂકવાની અને તેનો ખુલાસો કરવાની તક આપવાની પદ્ધતિને નાપસંદ કરીએ છીએ, કારણ કે આરોપી તર્કસંગત અને બુદ્ધિગમ્ય ખુલાસો આપવાની સ્થિતિમાં ન હોઈ શકે. ટ્રાયલ જજે પુરાવામાં પ્રતિકૂળ સંજોગોનો ખુલાસો કરવાની તક આરોપીને આપવાના મહત્વને ધ્યાનમાં રાખવું જોઈતું હતું અને કલમ ૩૧૩ હેઠળની તપાસ ઔપચારિકતા તરીકે હાથ ધરવામાં આવશે નહીં. સમગ્ર પુરાવા બહાર આવ્યા પછી જ આરોપી પોતાના બચાવને સ્પષ્ટ કરવાની અને પુરાવામાં તેની વિરુદ્ધ દેખાતા સંજોગોનો ખુલાસો આપવાની સ્થિતિમાં હશે. આરોપીને આવી તક આપવી એ ન્યાયી ટ્રાયલનો એક ભાગ છે અને જો તે બેદરકારીપૂર્વક કરવામાં

આવે તો, તે પુરાવાના અપૂર્ણ મૂલ્યાંકનમાં પરિણમી શકે છે...”

ક.૧૬ વધુમાં, છત્રભાઈની ડેડ-બોડીનું પોસ્ટ મોર્ટમ કરનાર ડો. પી.ડબલ્યુ.-પ-પારસભાઈ માંગીલાલ પટેલ, આંક-૩૫ ની જુબાનીના અવલોકન પરથી માલૂમ પડે છે કે આ સાક્ષીએ છત્રભાઈની ડેડ-બોડી પર સાત ઈજાઓ નોંધી હતી.

ક.૧૬.૧ તેમની ઉલટતપાસ દરમિયાન, પી.ડબલ્યુ.-પ-ડો. પટેલે કબૂલ કર્યું હતું કે છત્રભાઈની ડેડ-બોડી પર મળી આવેલી ઈજા નં. ૩, ૪, ૫ અને ૬ તલવાર સિવાયના અન્ય કોઈ કઠણ અને બુઝા પદાર્થથી થઈ હોવાની શક્યતા હતી.

ક.૧૬.૨ આમ, પી.ડબલ્યુ.-પ-ડો. પટેલની જુબાની પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે ઈજા નં. ૩ થી ૬ અપીલકર્તાના બતાવ્યા મુજબ શોધી કાઢવામાં આવેલી કહેવાતી તલવાર વડે થઈ ન હતી. આનાથી પ્રોસિક્યુશન દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી વાર્તા વિશે પણ શંકા ઉપસ્થિત થશે કે ખરેખર ઘટના કેવી રીતે બની હતી અને તે દર્શાવે છે કે આક્ષેપિત ગુનો સંપૂર્ણપણે અલગ રીતે બન્યો હોઈ શકે છે.

૬.૧૭ અમે પ્રોસિક્યુશન દ્વારા તપાસવામાં આવેલા સાક્ષીઓની જુબાનીઓ તેમજ સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ તેના દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા દસ્તાવેજી પુરાવાઓ પર વિચારણા કરી છે અને તેનું પુનઃમૂલ્યાંકન કર્યું છે અને અપીલકર્તા વતી ઉપસ્થિત રહેલા વિ. વકીલ શ્રી બારોટ દ્વારા વિશ્વાસ મૂકવામાં આવેલા ચુકાદાઓ પર પણ વિચારણા કરી છે અને અમારો એવો અભિપ્રાય છે કે વર્તમાન કેસ સાંયોગીક પુરાવાનો કેસ હોવાથી, મજબૂત અને વિશ્વસનીય પુરાવા રજૂ કરીને ઘટનાઓની સંપૂર્ણ કડી સાબિત કરવાની પ્રોસિક્યુશનની ફરજ હતી.

૬.૧૭.૧ સાંયોગીક પુરાવાના કેસમાં, દરેક કડી, જ્યાં સુધી કડી બનાવવા માટે એકબીજા સાથે જોડાયેલી ન હોય, ત્યાં સુધી શંકા દર્શાવી શકે છે, પરંતુ તે પોતે સાબિતી કે પુરાવાનું સ્થાન લઈ શકતી નથી અને આરોપીને દોષિત ઠેરવવા માટે તેને પૂરતી માની શકાય નહીં.

૬.૧૮ ‘શૈલેન્દ્ર રાજદેવ પાસવાન’ (સુપ્રા) માં, સર્વોચ્ચ અદાલતે તેના પેરા-૧૭ માં આ પ્રમાણે અવલોકન કર્યું હતું;

“૧૭. હવે એ સારી રીતે સ્થાપિત થઈ ચૂક્યું છે કે સાંયોગીક પુરાવા પર આધારિત કેસમાં અદાલતોએ વિવેકબુદ્ધિપૂર્વકનો અભિગમ

અપનાવવો જોઈએ અને કડીની તમામ કડીઓ આરોપીના દોષ તરફ ઈશારો કરતી પૂર્ણ હોય તેવા કિસ્સામાં જ દોષસિદ્ધિ નોંધવી જોઈએ. દરેક કડી જ્યાં સુધી કડી બનાવવા માટે એકબીજા સાથે જોડાયેલી ન હોય ત્યાં સુધી શંકા દર્શાવી શકે છે પરંતુ તે પોતે સાબિતીનું સ્થાન લઈ શકતી નથી અને આરોપીને દોષિત ઠેરવવા માટે પૂરતી રહેશે નહીં.”

૬.૧૯ ઉપરોક્ત ચર્ચાને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે એવા ચોક્કસ અભિપ્રાય પર પહોંચ્યા છીએ કે પ્રોસિક્યુશન વર્તમાન અપીલકર્તા વિરુદ્ધનો તેનો કેસ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયું છે. તેથી, વર્તમાન અપીલ મંજૂર કરવા પાત્ર છે.

૭. પરિણામે, વર્તમાન અપીલ સફળ થાય છે અને મંજૂર કરવામાં આવે છે. સેશન્સ કેસ નં. ૧૦૦/૨૦૧૨ માં વિ. એડિશનલ સેશન્સ જજ, પંચમહાલ એ ટ ગોધરા દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ પડકારાયેલ ચુકાદો અને હુકમ, તારીખ: ૨૮.૦૨.૨૦૧૩, જે અપીલકર્તાને આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવે છે અને આજીવન કેદની સજા અને રૂ. ૧૦,૦૦૦/- નો દંડ અને દંડ ન ભરે તો વધુ ત્રણ મહિનાની સાદી કેદની સજા ફટકારે છે તેમજ આઈપીસીની કલમ ૨૦૧ હેઠળના ગુના માટે પણ દોષિત ઠેરવે છે અને એક વર્ષની કેદની સજા અને રૂ. ૧,૦૦૦/- નો દંડ અને દંડ ન ભરે તો વધુ એક મહિનાની સાદી કેદની સજા

ફટકારે છે તેને આથી રદબાતલ અને સેટ અસાઈડ કરવામાં આવે છે.

૭.૧ સંબંધિત જેલ ઓથોરિટીને વર્તમાન અપીલકર્તાને તુરંત જ મુક્ત કરવા નિર્દેશ આપવામાં આવે છે, જો અન્ય કોઈ કેસના સંદર્ભમાં તેની જરૂર ન હોય.

૭.૨ અપીલકર્તા દ્વારા ચૂકવવામાં આવેલી દંડની રકમ, જો કોઈ હોય તો, તેને તુરંત પરત કરવામાં આવશે.

૭.૩ રજિસ્ટ્રીને સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટને આર એન્ડ પી તુરંત પરત મોકલવા નિર્દેશ આપવામાં આવે છે.

સહી/ – (વિપુલ એમ. પંચોલી, ન્યાયાધીશશ્રી)

સહી/ – (રાજેન્દ્ર એમ. સરીન, ન્યાયાધીશશ્રી)

ઉમેશ/ –

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.